

אישיות – רוזה לוקסמבורג (1871-1919)

הייתה הוגת דעות, תיאורטיקנית ומנהיגה סוציאליסטית יהודייה-גרמנייה, ילידת פולין. נודעה בכינוי "רוזה האדומה" ובפי מתנגדיה "רוזה העקובה מדם". בצעירותה הייתה חברה במפלגת פועלים פולנית. משזו הוצאה מחוץ לחוק ברחה לציריך שם למדה משפטים וכלכלה פוליטית באוניברסיטה, וקיבלה תואר ד"ר. זמן מה אחר כך עברה לגרמניה ופעלה במסגרת המפלגה הסוציאל-דמוקרטית הגרמנית. ב-1905 חזרה לפולין, נאסרה, ברחה מהמאסר וחזרה לגרמניה, שם הפכה מנהיגת השמאל במפלגתה. בספטמבר 1913 נאמה רוזה לוקסמבורג באספת המונים בפרנקפורט בין השאר אמרה שאם יידרש מאת פועלי גרמניה ביום מן הימים להרים את נשקם נגד אחיהם שמעבר לגבול, יענו: "לא, זאת אין אנו עושים". על סמך דברים אלו נתבעה בפברואר 1914 למשפט ונידונה למאסר לשנה אחת. היא בזה ללאומיות וללאומנות, רצתה לאחד את כל הפועלים, והשתתפה בשלוש מהפכות כמעט בעת ובעונה אחת. "העולם כולו הוא ביתי", היא כתבה, "כל מקום שבו יש עניים, ציפורים ודמעות אדם". יחד עם שותפה ניסתה לוקסמבורג לחולל מהפיכה בגרמניה. לאחר כשלון המרד שכונה "מרד הספרטקיסטים" ב-1919 נחטפו השניים על ידי מיליציות ה"פריי קור", שבעצם הורכבו ממי שיהפכו להיות אנשי המפלגה הנאצית. הם עונו ונרצחו. גופותיהם הושלכו לתעלת "לאנדור" – במקום שבו כיום יש אנדרטה לזכרה. הרוצחים מעולם לא נענשו על מעורבותם. [הרחבה למתעניינים](#)

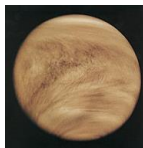
מושג – כ"ג יורדי הסירה – 18 במאי 1941

הספינה "איר חים", בה הפליגו הכ"ג

כ"ג יורדי הסירה הוא כינויים של עשרים ושלושה לוחמי "ההגנה", אשר נעלמו, ביחד עם קצין בריטי בשם פאלמר שהתלווה אליהם, בדרכם לביצוע פעולת חבלה בבתי הזיקוק בטרפולי שבלבנון. יש המשתמשים בכינוי "כ"ד יורדי הסירה" כדי לכלול גם את הקצין הבריטי. זכרם הונצח באנדרטה בהר הרצל, בלוח זכרון בטיילת בתל אביב, בית הספר לקציני ים נקרא על שמם, בערים רבות יש רחוב על שמם ואף הייתה ספינת מעפילים שנקראה "כ"ג יורדי הסירה". [הרחבה למתעניינים](#)

מילה/ביטוי בעברית – ברקאי

זהו שמו של כוכב השחר, כוכב הבוקר המבשר את עלות השחר, נקראת בלועזית ונוס, ובעברית גם כוכב נוגה, זהו הכוכב הבהיר ביותר בשמים. בימי המקדש במילה זו השתמשו הצופים כדי להודיע שעלה השחר והאיר היום והגיע זמן שחיטת הקורבן במקדש "אם הגיע (זמן השחיטה-זריחת השמש), הרואה אומר ברקאי!" (יומא נ' א')

מונח טכנולוגי – חד-קרן - יוניקורן

הוא יצור שמקורו באגדות ובמיתולוגיות של אירופה העתיקה וימי הביניים והוא כדמות תיש או סוס לבן בעל קרן אחת על מצחו והחשב לבעל תכונות קסומות. בעולם ההיי-טק מציין המושג חד-קרן חברת סטארט-אפ הגיעה לשווי של מיליארד דולר אך ארם נמצאת בבעלות של משקיעים פרטיים בלי לבצע אקזיט או הנפקה ראשונית. מי שטבעה את המושג בשנת 2013 היא איילין לי, מייסדת קרן ההון סיכון האמריקאית -"קאובוי". [הרחבה למתעניינים](#)

בברכת "אם לא תשאל איך תדע"
אבא

[הצטרפות / הסרה מרשימת התפוצה של מרחיב הדעת](#)
[לקריאת גיליונות קודמים באתר שלי](#)